

HITLEROVI STOUPENCI

„Kryptické vědy, pseudovědy a podvody... Půda byla připravena pro tu nejabsurdnější a nejnižší politickou masovou pověru. Tou byla víra v Adolfa Hitlera.“

Thomas Mann (spisovatel)

Stejně jako všechny zločinecké organizace, i nacistické vedení vystupovalo jednotně a spojovala je čestná oddanost vůdci Adolfu Hitlerovi, ale ve skutečnosti se nenáviděli. Albertu Speerovi připomínalo soupeření o Hitlerovu přízeň souboj o sympatie Borgiů v době renesance.

„Byli opravdu velmi hrubými jedinci,“ napsal Speer, ale Goebbelse a Göringa považoval za výjimky potvrzující pravidlo. Tuto dvojici intrikánů považoval za „velice inteligentní“, ačkoliv Göringa poškodila jeho závislost na morfiu, zatímco o Goebbelsovi si myslel, že je pouze „nebezpečný“.

Boj o moc

Hořká rivalita a potyčky mezi členy nacistického vedení byly veřejným tajemstvím mezi dobovými zahraničními novináři. Nedočkali však ocenit, jak blízko byly válčící frakce v rámci Německa ke svržení diktátora.

Berlínský zpravodaj britského časopisu The Spectator 23. února 1940 informoval, že v Německu „roste nespokojenost

a odpor“ vůči Hitlerovi mezi těmi, kteří se obávají, že válka by mohla přinést „další a horší Versailles“, pokud by spojenci vyhráli. Takové uvažování by umlčel pád Francie, okupace Beneluxu a tah na Brity v Dunkerku v květnu stejného roku, ale během měsíců, které předcházely nacistickému blitzkriegu, měly Hitlerovy plány na podrobení si německých ozbrojených sil značnou opozici. Tyto různé frakce se připojily k lídrům nacistické vlády, o kterých si myslely, že by mohli režimu poskytnout „rozumnější“ tvář a kteří by se mohli „domluvit“ s Velkou Británií a zabránit tak celosvětovému konfliktu.

Německá opozice byla rozdělena na dva tábory – ten silnější byl na straně Göringa a generálů, ten druhý věřil, že svrhnout režim bude možné, teprve až válka bude v plném proudu a až Německo vystřízliví ze svého opojení v podobě podpory diktátora v boji, který nevyhnutelně směřuje k porážce. V očích zahraničních zpravodajů postrádala druhá skupina silného a rozhodného vůdce, který by dokázal přesvědčit německý lid, aby podpořil odstranění Hitlera, zatímco první frakce očekávala, že se Göring ujme moci, jakmile bude Hitler svržen, a doufala, že se Reichsmarschalla podaří přemluvit, aby úřadoval „umírněnější“ národně sociální vládě.

The Spectator uznal, že se mezi lídry strany odehrává boj o moc, zosobněný především Göringem, jenž byl namířen především proti von Ribbentropovi, Goebbelsovi a Himmlerovi. Göring měl údajně podporu zástupce Führera Rudolfa Hesse, říšského ministra vnitra Fricka a dalších.

„Většina generálů se také postavila za Göringa, který si na svou stranu získal představitele průmyslu a financí a také intelektuály. Vzhledem k tomu, že Göring byl

nejoblíbenějším nacistickým lídrem také mezi masami, byl všeobecně považován za jediného, kdo dokáže sjednotit německý lid. Měl také dostatečně silný charakter na to, aby neztrácel čas před jakýmkoliv rozhodnutím nebo povinností a dokázal se postarat o zavedení vnitřních reforem a zbavil se těch, kteří zneužívali systém.“

V dusné atmosféře berlínských ministerstev se nemluvilo o tom, co dalšího Hitler udělá, ale o co se Göring pokusí a jestli se mu to podaří. Byl to Göring, komu bylo svěřeno zavedení čtyřletky (která měla zajistit, aby Německo bylo ekonomicky soběstačné). Tím, že se této zodpovědnosti ujal, se de facto stal německým vůdcem.

Vnitřní rozkol zdůrazňovalo nepřátelství mezi Göringem a nacistickým ministrem zahraničí von Ribbentropem, který v srpnu roku 1939 sjednal s Ruskem pakt o neútočení bez Göringova vědomí a bez předchozí konzultace s vedením armády. V té době se Göring nechal slyšet, že von Ribbentropovi nikdy neodpustí tuto veřejnou potupu, a od té doby Göring „pracoval na tom, aby Ribbentrop ztratil svou moc“.

Reichsmarschalla neurážela jenom myšlenka, že někdo za jeho zády sjednal tento historický pakt mezi Německem a Sovětským svazem, ale také to, že von Ribbentrop spáchal strategickou hrubku, když Moskvě přenechal Norsko i Finsko výměnou za prakticky bezcenné záruky podpory v bojích proti Británii a za to, že Německo mohlo mít volnou ruku v jižní Evropě. Podle této dohody mohlo Rusko založit strategickou základnu v Atlantickém oceánu na pobřeží Norska. Jako odplatu Göring vypustil na veřejnost podrobnosti jednání ještě před oficiálním prohlášením, aby tím ukázal von Ribbentropa v tom nejhorším

možném světle, protože kdyby Rusové měli námořní základnu poblíž finské hranice a byli by i na norských Špicberkách, představovali by hrozbu britskému námořnictvu a všechna budoucí mírová jednání Británie s Německem by tak vypadala jako pouhé politické pózy.

Ale zatímco nepřátelství mezi Göringem a nacistickým ministrem zahraničí bylo trochu víc než jenom slovní válkou, zahraniční novináři vydávali články, podle kterých Göring zkrátka „chtěl odstranit Goebbelse, Himmlera a Heydricha“ z jejich úřadů. Göring a Goebbels byli údajně „staří nepřátelé“, zatímco nevráživost mezi Göringem a Himmlerem a jeho zástupcem Reinhardem Heydrichem pramenila ze skutečnosti, že Göring měl pocit, že jeho autorita a i samotný život byly v ohrožení kvůli rapidně rostoucí moci Himmlera a jeho tajné policie – gestapa.

Zahraniční tisk hlásil, že Göring kuje plány na odstranění Himmlera a jeho zástupce, tak jako se zbavil Röhma během noci dlouhých nožů v červnu roku 1934. Předpokládalo se, že kdyby Göring uspěl, prospělo by to jak jeho popularitě mezi německým lidem, tak jeho vlivu na důstojnický sbor, vzhledem k tomu, že masy i německý generální štáb se bál a nenáviděl Himmlera a gestapo. Generální štáb byl známý tím, že se nijak netajil svým odporem k děsivým zvěrstvům, která komanda smrti SS spáchala rok předtím v Polsku, a k aktivitám gestapa v samotném Německu. Když Hitlerovi 5. října 1939 salutovali vítězní vojáci ve Varšavě poté, co Polsko kapitulovalo, důstojníci wehrmachtu se fyzicky distancovali od Himmlera, který tak zůstal stát o samotě.

Joseph Goebbels (29. října 1897 – 1. května 1945)

„Vstoupíme do historie buď jako největší státníci všech dob, nebo jako největší zločinci.“

Joseph Goebbels

Nacisté se původně prezentovali jako všelidové hnutí, jako lidová strana, která chudým slibovala „práci a chléb“, ale socialistické křídlo této organizace v severním Německu pod vedením Gregora Strassera se brzo zapletlo do násilného sporu s dominantní skupinou z jihu Německa, jejímž lídrem byl Adolf Hitler.

Nepřátelství mezi oběma frakcemi vyvrcholilo v roce 1925, kdy byli všichni úředníci „severní strany“ předvoláni k jednání. Ti obvinili mnichovskou skupinu z korupce a podrobování se přání průmyslníků, kteří jim poskytovali finanční prostředky.

Strasser požadoval, aby se strana držela svého socialistického programu, aby dokázala získat pro svou stranu proletariát, jehož hlasy patřily komunistické straně, a také prohlásil, že program jižního křídla je zmatečný a často si protirečí. Důležitější však bylo, že Strasserovi příznivci měli námitky vůči Hitlerově panovačnému nezájmu o jejich názor a vůči tomu, že trval na tom, že by se strana měla přestat snažit vypadat jako demokratická organizace a místo toho se plně oddat Führerprinzipu (princip vůdce).

Během vyhrocené debaty to vypadalo, že přijde na řadu násilí, a tak Strasserův tajemník skočil na pódium a vyzval zúčastněné ke klidu a poté požadoval, aby „povýšenec“ Hitler podal rezignaci.

„Navrhuji, abychom toho nevýznamného měšťáka Adolfa Hitlera vyhodili z naší strany!“

Tímto mluvčím byl dr. Joseph Goebbels, který se brzy nato stal Hitlerovým nejvěrnějším obhájcem. O dvacet let později spáchal společně se svou manželkou sebevraždu poté, co otrávil své děti, namísto toho, aby žili ve světě, jehož součástí již nebyl jejich Führer.

Goebbels se považoval za zásadového člověka, ale jeho zásady byly očividně na prodej. V únoru roku 1926 Hitlerovi došlo, že konfrontace se Strasserem a jeho příznivci je nevyhnutelná, a souhlasil tak se setkáním, ale za svých vlastních podmínek. Mělo se konat ve všední den, kdy většina členů nepřátelské frakce musela být v práci. Strasser, Goebbels a jejich příznivci by tedy byli v menšině a přítomnost bohatých průmyslníků by jim naháněla strach.

Na konci tohoto setkání neměli Strasser a Goebbels jinou možnost než stáhnout své námitky a zavázat se k podpoře Hitlera, který nabyl podezření, že oba poruší svůj slib, jakmile opustí Bavorsko.

Strasser byl jedním z prvních, kdo se stal přívržencem extrémního nacionalismu – členem NSDAP (Národně socialistická německá dělnická strana) se stal v roce 1920, tedy rok poté, co byla strana založena. Ukázal se být spolehlivým a tvrdohlavým soupeřem, dokud nebyl zavražděn během Noci dlouhých nožů, která se konala mezi 30. červnem a 2. červencem roku 1934. Hitler však Goebbelse viděl jako člověka, kterého bylo možné za určitou cenu přesvědčit, aby se vzdal svých zásad.

Dva měsíce po jednání v Bambergu Hitler požádal Goebbelse, aby pronesl řeč v pivnici Bürgerbräukeller, symbolickém sídle národního socialismu, kde se v listopadu roku 1923 plánoval mnichovský puč.

To byla nabídka, kterou ješitný a bezohledný bývalý student filozofie nebyl schopen odmítnout. Hitler chytře masíroval Goebbelsovo ego, vítal jej jako váženého hosta. Poté, co se projel Mnichovem v limuzíně, byl Goebbels ubytován v apartmá v tom nejlepším hotelu. Následně byl oslavován svými bavorskými hostiteli, kteří mu naslouchali s nacvičenou zdvořilostí. Když se Goebbels vrátil do Elberfeldu, spatřil podle svých slov světlo, jak napsal v patolízalském dopise, který adresoval Hitlerovi. Poté se veřejně zřekl Strassera v nevraživém článku, který vyšel v nacistických novinách *Völkischer Beobachter*. Byl to čin do očí bijícího politického oportunistu, za který jej Hitler odměnil tím, že jej dosadil na pozici berlínského Gauleitera (vůdce regionální pobočky NSDAP).

Řečník

Goebbels dokazoval svůj přínos znovu a znovu během následných kampaní. Při jedné příležitosti obešel problém (byla mu odeprána debata s oponentem, kancléřem Brüningem) tím, že nechal přehrát gramofonový záznam nedávného projevu a přerušil jej, kdykoliv se chtěl k něčemu vyjádřit. Tento kousek získal straně spoustu publicity zdarma u všech větších novin a zároveň díky němu Brüning vypadal jako hlupák.

Jakmile Goebbels prokázal, že má talent na inscenování podobných akcí, dostal nabídku aktivní role při režírování Hitlerových veřejných vystoupení. Byl to právě Goebbels, který se více než kterákoliv jiná osobnost v nacistickém vedení zasloužil o důvěrně známé slogany, které si lidé spojovali s nacisty, a který vytvořil obraz Führera tak, jak jej dodnes známe.

Goebbels prezentoval Hitlera jako spasitele Německa, jehož vstup na pódium ohlašovaly fanfáry a válečná hudba. Okázalost a pompéznost starověkého Říma, o kterých Goebbels v mládí četl, se nyní staly pozadím srovnatelného vojenského impéria, třetí říše, o které „malý myší generál“ prohlásil, že vydrží tisíc let.

Ačkoliv na veřejnosti Goebbels nadšeně kvitoval každé Hitlerovo slovo, v soukromí prohlásil, že jsou každý z velice odlišného těsta.

Hitler mu bezmezně věřil, zatímco Goebbels připustil, že svá veřejná prohlášení vyslovil čistě pro efekt. K masám necítil nic než pohrdání a nijak se za to nestyděl.

Jako mladý muž byl vášnivým čtenářem a obdivovatelem římského filozofa a politického teoretika Cicera, který inspiroval jeho matku k tomu, aby svého syna nechala vstoupit do církve. Ale poté, co si Goebbels užil vášnivou diskuzi s rodinným knězem, bylo rozhodnuto, že má sklony k ateismu, a bylo mu doporučeno, aby si vybral jiné povolání. Cestu k Bohu nenašel, dokud nepotkal Hitlera.

Goebbels byl oddaný Hitlerovi, nikoliv ale straně. Krédo národních socialistů, které Goebbels kdysi horlivě obhajoval a které vyzývalo ke znárodnění finančních institucí, zrušení úrokových sazeb a přerozdělení půdy chudým, odsunul do pozadí stejně lhostejně, jako se zbavoval svých milenek.

Bouchač

Goebbels se brzo ujal role bezohledného sukničkáře nacistického režimu. Zahraniční zpravodajové vzpomínali, kterak je krmil oplzlými podrobnostmi jeho zářezů na pažbě, aby si tak utvářel pověst nenapravitelného proutníka.

I kdyby se ve skutečnosti nevyspal se všemi ženami, o kterých tvrdil, že je svedl, chtěl, aby si lidé mysleli, že je toho schopný, což by posílilo jeho image a pověst.

Stejně jako v mládí využíval svého intelektu, povrchního šarmu a uštěpačného důvtipu, aby oslnil zástup žen a aby si tím kompenzoval své tělesné nedostatky a evidentní komplex méněcennosti. Himmlerova nenávisť vůči Goebbelsovi pramenila z toho, že se druhý jmenovaný honil za mladými filmovými hvězdičkami a svými úspěchy se nestydatě chlubil, což podle Himmlera bylo morálně zavrženíhodné.

„Muži, jako je dr. Goebbels, mi vždycky byli cizí,“ prohlásil Reichsführer SS v roce 1939, „i když se snažím ostatní nesoudit. Ale dnes je nejvíce nenáviděným mužem v Německu. Dříve jsme si stěžovali, že židovští jednatelé firem sexuálně obtěžují své zaměstnankyně. Teď to dělá i dr. Goebbels.“

Netřeba dodávat, že když Goebbels nedostal, co chtěl, dokázal se zachovat malicherně a zlomyslně. Nejedna herečka se setkala s tím, že její kariéra začala stagnovat poté, co jej odmítla. Byl obzvláště mstivým člověkem, který se jednou vychloubal výrokem, že „nenávisť je mým denním chlebem“. Jeho nenávisť pramenila z odmítnutí.

Podobně jako Hitler, i Goebbels v mládí zažil zklamání, když divadelní producenti a režiséři odmítli jeho hry, a podobně neúspěšně dopadla i jeho snaha najít si práci jako novinář. A také jako Hitler, i on sváděl svůj nedostatek úspěchu na ostatní, promítal své nedostatky na ty, o kterých si představoval, že se spikli, aby mu upřeli jeho právoplatné a vznešené místo na tomto světě. Jeho zlomyslná narcistní osobnost zkrátka nedokázala přijmout vlastní selhání a začala trpět tím, čemu se v klinické psychopatologii říká „zraněné já“. Své raněné city se snažil léčit pouze útočením na ty, kteří urazili jeho nafouklé a křehké ego.

Pomstil se i za ty nejmírnější prohřešky a napadl každého, kdo zpochybnil jeho schopnosti. Když začaly kolovat zvěsti, že nemá čistě árijské geny, Goebbels je potlačil tím, že požádal etnologické „experty“, aby vytvořili novou kategorii, kterou by vysvětlili jeho snědý vzhled. Klasifikovali jej jako „nachgedunkelter Schrupfgermane“ (tmavý Němec, připomínající trpaslíka).

Luxusní životní styl

Himmler se nijak netajil tím, že silně neschvaloval Goebbelsův extravagantní životní styl a lehkomyšlné utrácení peněz, během něhož si pořídil tři obrovské domy, plnou garáž sportovních aut, motorovou loď a luxusní jachtu – všechno za státní peníze. Sporičivý Reichsführer to považoval za zradu národně socialistických ideálů. Ani ho neošálil Goebbelsův projev, ve kterém vyjádřil solidaritu s pracující třídou, když trval na tom, aby jeho hosté, kteří večereli u něj doma, darovali své přidělové lístky.

Goebbelsova hlavní rezidence, nacházející se severně od Berlína, se skládala z pěti samostatných šlechtických sídel. Hlavní dům se pyšnil 21 pokoji, soukromým kinem, pěti koupelnami, elektricky poháněnými okny a supermoderním klimatizačním systémem. Celkové náklady na výstavbu činily 2,26 milionů říšských marek, které v tomto případě zaplatila UFA, národní filmové studio, jehož ředitelem byl Goebbels. Když mu dekorace a zařízení přestalo stačit, zkrátka si vzal požadovanou částku z rozpočtů přidělených ostatním oddělením pod jeho kontrolou.

A aby to nebylo málo, „jedovatý trpaslík“ se chlubil svým blahobytným životním stylem před těmi, kterým ukřivdil. Svým kolegům pověděl:

„Kdybych vám měl říct, kolik si toho ve svém životě musím odepřít kvůli tomu, kdo jsem, tak byste viděli, že 80 procent věcí, co ostatní můžou dělat, si já nemohu dopřát... když si chci koupit nový oblek, prvně si musím ověřit, jestli se nejedná o židovskou firmu.“

Mezi méně medializované výdaje patřily pravidelné manikúry a lekce společenské etikety pro syna jednoho továrního úředníka, který trpěl vrozenou vadou (jež byla výsledkem nepovedené operace deformované pravé nohy) a byl zahořklý, protože se mu nepovedlo naplnit své umělecké ambice.

V dubnu roku 1936 se nacistický ministr hospodářství Hjalmar Schacht pokusil omezit Goebbelsovu extravaganci tím, že doporučil, aby byl Göring jmenován do funkce komisaře surovin a zahraničních měn. Schacht byl dostatečně chytrý na to, aby si uvědomil, že jediným zaručeným způsobem, jak zvládnout Goebbelse, bylo stát se podřízeným nenáviděného soupeře. Göring byl bohužel příliš líný na to, aby dával pozor na Goebbelsovo utrácení, a nedokázal pochopit základní ekonomické principy, což z něj činilo ideálního kandidáta na správu bezohledného nacistického hospodářství.

Goebbels vydával své luxusní statky za legitimně nabytý majetek během svých služebních povinností, a vzhledem k tomu, že je zaplatil z peněz filmového průmyslu, mohl ve svém rozvažovačném životním stylu pokračovat, aniž by jej při tom rušil Göring.